

Sygn. akt II AKa 138/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2015r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie: Przewodniczący Sędzia SA - Marek Czecharowski

Sędziowie SA - Krzysztof Karpiński

SA - Hanna Wnękowska (spr.)

Protokolant - st. sekr. sąd. Małgorzata Reingruber

przy udziale Prokuratora Hanny Gorajskiej-Majewskiej

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2015 r.

sprawy D. W.

oskarżonego o przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 13 listopada 2013 r. sygn. akt XVIII K 58/13

I. wyrok w zaskarżonej części zmienia w ten sposób, że w ramach czynu zarzucanego oskarżonemu D. W. w pkt. III aktu oskarżenia uznaje go za winnego tego, że w dniu 25 lipca 2012 roku w W. woj. (...) groził M. P. spowodowaniem pożaru domu i wybiciem szyb w celu zmuszenia jej do wydania pieniędzy w kwocie 5 zł, przy czym czynu tego dopuścił się warunkach art. 64 § 1 k.k. i za tak przypisany czyn skazuje go na podstawie art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., zaś na podstawie art 191 § 1 k.k. wymierza mu karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzeka wobec D. W. karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze

9 (dziewięciu) lat, przyjmując za jej podstawę karę wymierzoną powyżej oraz kary pozbawienia wolności wymierzone D. W. wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 listopada 2013 r. za czyny opisane w pkt I i II aktu oskarżenia (pkt I i II tegoż wyroku);

na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet kary łącznej pozbawienia wolności zalicza okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od 18 marca 2013 r. do 5 grudnia 2013 r. oraz od 30 grudnia 2013 r. do 20 lutego 2014 r.;

III. zwalnia oskarżonego od uiszczenia kosztów sądowych za obie instancje w zakresie zarzutu III aktu oskarżenia, przejmując wydatki na rachunek Skarbu Państwa;

IV. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. G. Kancelaria Adwokacka w W. kwotę 738 zł (w tym 23% VAT) tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu przed Sądem Apelacyjnym.

UZASADNIENIE

D. W. oskarżony został o to, że :

I. w okresie od dnia 2 października 2012r. około godziny 22.00, do dnia 3 października 2012r. około godz. 15.30 w miejscowości P., woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi osobami w związku z wykonywaniem przez G. Z. zawodu policjanta, dokonali na niego czynnej napaści oraz pozbawienia wolności ze szczególnym udręczeniem, przetrzymując go wbrew jego woli w mieszkaniu przy ul. (...), w ten sposób, że bili go poprzez wielokrotne uderzanie pięściami po twarzy i gumową pałką z metalowym rdzeniem po całym ciele, kopanie po całym ciele, skakanie po głowie, a nadto rozebrali do naga, grozili pozbawieniem życia oraz wyrzuceniem przez okno z 4 piętra, oddali na niego mocz, rozbili butelkę na jego głowie i próbowali włożyć butelkę w odbył oraz zmuszali do picia alkoholu w postaci wódki, a następnie dokonali na jego szkodę karty płatniczej (...), pieniędzy w kwocie nie mniejszej niż 50 zł, portfela skórzanego o wartości 80 zł, butów sportowych N. wartości 150 zł, telefonu komórkowego S. G. (...) M., wartości 1000' zł, latarki wartości 50 zł, kluczy do samochodu marki M. z pilotem do bramy, na łączną sumę strat nie mniejszą niż 1320 zł, powodując u pokrzywdzonego potłuczenia ogólne, stłuczenia głowy i twarzoczaszki, wstrząśnienie mózgu, krwiaki okularowe obu oczodołów, złamanie kości nosowych z przemieszczeniem, zasinienia małżowin usznych, rany tłuczone skóry głowy, wylew podspojówkowy oka prawego, zasinienia na szyi i karku, liczne punktowe zasinienia barku prawego, liczne podłużne zasinienia na grzbiecie o długości od 17 do 7 cm z przejaśnieniami w środku, zasinienia w okolicy łędźwiowej, zasinienia na prawym pośladku górnej części, zasinienia na udach i podudziach, skutkujące naruszeniem funkcji narządu ciała pokrzywdzonego na okres powyżej siedmiu dni, przy czym D. W. czynu tego dopuścił się, będąc uprzednio skazany w warunkach recydywy podstawowej z art. 64 § 1 k.k. za przestępstwo kradzieży z włamaniem oraz w okresie 5 lat po odbyciu łącznie, co najmniej roku kary pozbawienia wolności,

tj. o czyn z art. 223 § 1 k.k. w zw. z art. 231a k.k. w zb. z art. 189 § 3 k.k. w zb. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.

II. w dniu 3 października 2012r. w miejscowości P., woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi osobami w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w krótkich odstępach czasu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim użyciu przemocy w postaci bicia po całym ciele i uderzania młotkiem w prawą dłoń G. Z. oraz okazując nóż i grożąc pozbawieniem życia uzyskali od pokrzywdzonego kod (...) do karty płatniczej Banku (...), a następnie przy jego użyciu dokonali dwukrotnie wypłaty pieniędzy z bankomatu w kwocie 800 zł i 200 zł, czym doprowadzili do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie 1000 zł oraz spowodowali u pokrzywdzonego obrażenia palca III i IV prawej dłoni, w tym, w zakresie palca IV - uszkodzenia ścięgna prostownika, skutkujących naruszeniem funkcji narządów ciała na okres powyżej dni siedmiu, przy czym skutek ten spowodował bezpośrednio D. W., który dodatkowo czynu tego dopuścił się, będąc uprzednio skazany w warunkach recydywy podstawowej z art. 64 § 1 k.k. za przestępstwo kradzieży z włamaniem oraz w okresie 5 lat po odbyciu łącznie, co najmniej roku kary pozbawienia wolności,

tj. o czyn z art. 282 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.

III. w dniu 25 lipca 2012r. w W., woj. (...), w celu osiągnięcia korzyści majątkowej grożąc gwałtownym zamachem na mienie w postaci spowodowania pożaru domu i wybicia wszystkich szyb, usiłował doprowadzić M. P. do rozporządzenia mieniem w kwocie 5 zł, ale zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na postawę pokrzywdzonej, przy czym czynu tego dopuścił się, będąc uprzednio skazany w warunkach recydywy podstawowej z art. 64 § 1 k.k. za przestępstwo kradzieży z włamaniem oraz w okresie 5 lat po odbyciu łącznie, co najmniej roku kary pozbawienia wolności,

tj. o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.

Zaskarżonym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 listopada 2013 roku oskarżony uznany został za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów i za czyn w pkt I wymierzono mu karę siedmiu lat pozbawienia wolności,

za czyn w pkt II - 4 lat pozbawienia wolności a za czyn w pkt. III - dwóch lat pozbawienia wolności. Orzeczono karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze dziesięciu lat.

Wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 kwietnia 2014 roku.

W wyniku kasacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego D. W., Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Okręgowego w zakresie czynu opisanego w pkt. III , w pozostałym zakresie kasację oddalił jako oczywiście bezzasadną.

Obrońca oskarżonego D. W. zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego zarzucił w części dotyczącej zarzutu III aktu oskarżenia:

A. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 282 k.k. poprzez jego zastosowanie do stanu faktycznego polegającego na założeniu, że oskarżony D. W., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej grożąc gwałtownym zamachem na mienie w postaci spowodowania pożaru domu i wybicia wszystkich szyb, usiłował doprowadzić M. P. do rozporządzenia mieniem w kwocie 5 zł. ale zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na postawę pokrzywdzonej, podczas gdy tak ustalony stan faktyczny wskazuje, iż działanie oskarżonego D. W. było nakierowane na uzyskanie korzyści majątkowej natychmiast, a nie w niedalekiej przyszłości, ewentualnie z daleko posuniętej ostrożności procesowej, na wypadek nie uwzględnienia powyższego zarzutu wskazanego w pkt. A powyżej, w części dotyczącej czynu przypisanego oskarżonemu D. W. w punkcie III wyroku, zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

B. obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 283 k.k. poprzez jego nie zastosowanie do stanu faktycznego polegające na założeniu, że oskarżony D. W., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej grożąc gwałtownym zamachem na mienie w postaci spowodowania pożaru domu i wybicia wszystkich szyb, usiłował doprowadzić M. P. do rozporządzenia mieniem w kwocie 5 zł. ale zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na postawę pokrzywdzonej, podczas gdy tak ustalony stan faktyczny wskazuje, iż powyższy czyn należało ewentualnie zakwalifikować jak przypadek mniejszej wagi w rozumieniu art. 283 k.k. albowiem wartość przedmiotu wymuszenia jest obiektywnie znikoma, a z okoliczności sprawy nie wynika, aby oskarżony w ogóle faktycznie zamierzał lub próbował zrealizować powyższe groźby.

Obrońca wniósł o zmianę wyroku przez uniewinnienie oskarżonego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Zasadny jest podniesiony w pkt. A apelacji zarzut obrazy prawa materialnego tj. art. 282 k.k., jednak wniosek apelacji - o uniewinnienie oskarżonego - nie zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny w zakresie zarzutu III aktu oskarżenia Sąd Okręgowy ustalił prawidłowo, należyście oceniając ujawniony materiał dowodowy. Ocena prawna w tym zakresie dotknięta jest jednak błędem.

Przypomnieć w tym miejscu trzeba, że istota wymuszenia rozbójniczego polega na tym, że sprawca doprowadza inną osobę do rozporządzenia mieniem na przyszłość. Ze względu na charakterystyczną dla tego przestępstwa różnicę w czasie między podjętym przez sprawcę działaniem w postaci wskazanej w dyspozycji art. 282 k.k. a momentem rozporządzenia przez pokrzywdzonego mieniem - pokrzywdzony ma możliwość wyboru decyzji : bądź podporządkowania się żądaniu sprawcy bądź decyzji odmiennej np. ratowaniu mienia poprzez zawiadomienie policji. Ten element podkreśla także znamię czasownikowe przestępstwa wymuszenia rozbójniczego „doprowadza”.

Okoliczność ta pozwala na odróżnienie wymuszenia rozbójniczego od rozboju, kiedy to sprawca stosuje środki opisane w art. 280 § 1 k.k. po to aby zawładnąć cudzą rzeczą niezwłocznie, przy czym dla bytu tego przestępstwa jest obojętne czy pokrzywdzony sam, w wyniku żądań sprawcy, wydaje mu rzecz czy też sprawca sam ją zabiera.

Brak jest podstawy prawnej do przyjęcia, że wskazane wyżej kryterium czasowe, wyprowadzone z brzmienia dyspozycji art. 282 k.k., przestaje obowiązywać w sytuacji gdy sprawca - tak jak w niniejszej sprawie - stosował środki nie

należące do znamion czasownikowych rozboju a będące znamieniem wymuszenia rozbójniczego. Nie ulega bowiem wątpliwości, że dla przypisania określonego przestępstwa konieczne jest wypełnienie przez sprawcę wszystkich jego niealternatywnych znamion a więc w przypadku wymuszenia rozbójniczego - zastosowanie przemocy, groźby zamachu na życie lub zdrowie albo gwałtownego zamachu na mienie i doprowadzenie pokrzywdzonego do rozporządzenia mieniem w przyszłości.

Jeśli się zważy, że - jak wynika jednoznacznie z ustaleń Sądu Okręgowego - oskarżony działał w zamiarze niezwłocznego uzyskania kwoty 5 zł., nie ulega wątpliwości, że nie wypełnił on dyspozycji przepisu art. 282 k.k.

Ustalony przez Sąd Okręgowy przedmiotowy czyn oskarżonego wypełnia natomiast znamiona przestępstwa określonego w art. 191 § 1 k.k. – oskarżony zastosował groźbę bezprawną w celu zmuszenia pokrzywdzonej do określonego zachowania w postaci wydania mu pieniędzy w kwocie 5 zł.

Z uwagi na to, że jest to przestępstwo formalne, które jest dokonane z chwilą użycia przez sprawcę określonych w ustawie środków (tzn. przemocy wobec osoby lub groźby bezprawnej), bez względu na to, czy pokrzywdzony zachował się w sposób, do jakiego zmuszał go sprawca czy też nie - Sąd Apelacyjny przypisał oskarżonemu jego popełnienie w formie zjawiskowej dokonania.

Czynu tego oskarżony dopuścił się w warunkach art. 64 § 1 k.k. – popełnił go w ciągu pięciu lat od odbycia kary 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Piasecznie z dnia 1 lipca 2008 r. za czyn z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

(karę tę odbywał w okresie od 9.09.2008r do 16.10. 2010 r. , zaliczono okres tymczasowego aresztowania od 8.02.2008r do 1.07.2008r.) Podobieństwo czynów nie budzi wątpliwości gdyż oba popełnione zostały w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

Wobec zmiany kwalifikacji prawnej przedmiotowego czynu nie ma zastosowania przepis art. 64 § 2 k.k. gdyż przestępstwo z art. 191 k.k. nie należy do katalogu przestępstw wymienionych w tym przepisie.

Wymierzając karę za tak przypisany czyn Sąd Apelacyjny miał na uwadze znaczny stopień demoralizacji oskarżonego, o którym świadczą okoliczności przedmiotowego czynu, popełnienie go w warunkach recydywy oraz uprzednią wielokrotną karalność oskarżonego.

Wymierzając karę łączną Sąd Apelacyjny zastosował metodę taką samą jak zastosowana w zaskarżonym wyroku przez Sąd Okręgowy uznając, że w należyty sposób uwzględniła ona związek podmiotowo-przedmiotowy między czynami.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.